

תל אביב התחונה

קובי ישב בסלון דירתו לארוחת בוקר מוקדמת כפי שנהג לעשות כל יום בשבועות האחרונים. התריסים היו מוגפים ואף מנורה לא דלקה. האור היחידי בחדר הגיע ממקרן שישב על מדף כמטר וחצי מעל ראשו של קובי וצבע את הקיר ממולו בצירי נופים אבסטרקטיים וחסרי שיוך. קובי בהה בהם ברוך, מרשה לעצמו ליהנות מרגעים אחרונים של חסד לפני שייפרד רשמית מקורי השינה הנעימים.

מאז תחילת הפרשה הוא מצא את עצמו מתענג על הטקס הזה, בכל בוקר קצת יותר. מחוזות רחוקים ומופשטים משכו אותו לאחורונה. ליד צלחתו נמצאה המחברת הסגולה שלו, בה הוא הקפיד לרשום מדי יום. השתלשלות האירועים קרתה בקצב כה מהיר עד שקובי הרגיש צורך לתעד כל דבר שקורה בזמן הווה, בצורה החיה ביותר, כדי לא לתת לנרטיב המתגבש באמצעי התקשורת לבלבל אותו. הוא התעקש לצייר לעצמו תמונה נאמנה של המצב. התעקשות זו, עיקר מקורה היה בעובדה שהוא הרגיש חוסר אונים משוע לנוכח הבעיה. ככל שעברו הימים הוא רק התקשה יותר להגיע לפתרון ובמהרה גילה שהוא מבועת מהמשימה שהוטלה עליו. הוא ידע שמתקרב היום בו יצטרך לתת דין וחשבון, בו יתבקש להציג תוכנית פעולה זו או אחרת. התייעוד הבלתי פוסק היה בשבילו מעין תרפיה, דרך התמודדות ופורקן, בין אם היה מודע לזה ובין אם לאו.

לאחר שסיים לאכול וכיבה את המקרן, פתח קובי את התריסים אך מעט והרשה לוילונות אור דקיקים לחדור אל החדר ולמלא אותו בעדינות. אז הוא לקח את המחברת הסגולה ועבר על רשמיו מראשית האירועים. הכנה זו, מעין חזרה על החומר, נסכה בו ביטחון ועזרה לו להתחיל את היום, או לפחות, מנעה התמוטטות עצבים בהמשכו.

הכל התחיל משתי מילים, שזה, מסתבר, כל מה שצריך בשביל להתחיל מהפכה. במקרה זה, שתי המילים היו: "ויהי מה", והן באו בסופו של המשפט: "הרכבת הקלה תיפתח לשימוש הציבור בנובמבר 2022, ויהי מה". המשפט נאמר על ידי שר התחבורה, נרשם - נקלט ותועד בידי חמישה כלי תקשורת שונים, הופץ בשישה מדיומים והגיע לכל אוזן בתל אביב. החודש היה אוגוסט 2022.

האפקט המידי של ההודעה היה חיובי. אנשים כיבו את הלפידים והחליפו ארשת זועמת באחת אחרת, מבולבלת מעט ואולי אף צופנת תקווה. ההבטחה נשמעה החלטית, חד משמעית, אין ספק. הציבור ירד מהגדר לעת עתה, אך חודש נובמבר קרב ועבודות הבנייה לא נראו לקראת סיום. לא עבר זמן רב ולחשושי החרדה חזרו להישמע בעיר. עבר עוד פחות זמן מזה, ולחשושי החרדה הפכו לקריאות זעם של ממש. שלטים נתלו, המונים יצאו לרחובות ומחאה עירונית שחייכה כבר חודשים למשב הרוח הנכון, סוף-סוף התלקחה. "די לבנייה הבלתי פוסקת, די להרס המרקם העירוני, די לשקרים של פוליטיקאים, רוצים תוצאות". במהרה הגיע חודש נובמבר ואיתו תגליות מרעישות: שר התחבורה גילה על עצמו שהוא לא מתמודד טוב עם לחץ ציבורי, והציבור גילה ששר התחבורה הוא אדם העומד במילתו, כנגד כל הסיכויים. צמד המילים "ויהי מה" אוזכר באוזניו של השר מספיק פעמים עד שהוא פשוט הכריז חד וחלק על פתיחת כל הקווים וכל תחנות הרכבת הקלה לשימוש הציבורי. זה קרה בראשון בנובמבר, ובנקודה זו עצר קובי את הקריאה ונאנח מעומק ריאותיו אנחה מלאת עייפות.

בשלב זה של הסיפור הוא עוד לא היה מעורב בפרשה, אבל מאחר והכיר טוב את מעסיקו ידע קובי שאין זה אלא עניין של זמן עד שהטלפון יצלצל, לצערו. על כן הוא החליט להקדים ולתעד את המאורעות. כשלבסוף הטלפון צלצל, קובי כבר היה אובד עצות מזה חודשים. צפירה קופצנית ויחידה קטעה את חוט מחשבותיו. הוא נייעור ואסף במהרה את חפציו. בתוך דקה וחצי הוא כבר הגיע לרחוב ונכנס למונית. הוא התיישב במושב האחורי וקבר את ראשו במחברתו מבלי לומר דבר.

הנהג היה הנהג הקבוע. לאחר מספר חודשים רצופים בהם הסיע את קובי הוא למד שעדיף לא לפתוח בדקלומי חולין מייגיעים ופשוט לנסוע ליעד. הוא הניח לאיש המקריח במושב האחורי לאבד את עצמו בתוך המחברת.

השקת הרכבת הקלה בראשון בנובמבר עשתה הדים. המוני המוחים מיהרו לחוות בעצמם את הרגע המרגש ומילאו את התחנות עד אפס מקום. בתוך שעות אחדות דווח כי כל הרכבות נמצאות בתפוסה מלאה. דקות אחדות לאחר מכן התקבל דיווח נוסף, מפתיע יותר: הרכבות אינן זזות.

ובכן, מסתבר שהרכבת הקלה אמנם נפתחה לשימוש הציבור אך כלל לא הייתה מוכנה לזה. למעשה, המסילות אפילו לא היו קיימות. כך יצא שרכבות ממוזגות ומלאות נוסעים חיכו מתחת לאדמה למשהו שמעולם לא יגיע. הבנייה הופסקה, הפרויקט הגיע לסיומו, הציבור קיבל את שביקש, ושר התחבורה הסתגר בחדרו ומיאן להגיב.

הציבור, שהרגיש מרומה, סירב לעזוב את תחנות הרכבת והתבצר בו כמחאה. כאן התחיל כדור השלג המתגלגל לצבור מהירות, וגודל. אלפים רבים של אנשים הצטרפו. הם הקימו אוהלים במתחמי התחנות, פרשו שמיכות ומצעים בתוך הקרונות, דאגו לתחלופה קבועה של מים ואוכל ובעצם, הקימו עיר מחאה על הריסות ההבטחה שניתנה להם. כך, בתוך כמה ימים – המשק עצר. שלט נתלה בתחנת כיכר רבין: "תל אביב התחתונה".

התגובה הראשונית הייתה נפילות שערים בבורסה. בעקבות זאת באו תגובות נוספות ומטובלות בקללות מכל מיני טיפוסים השייכים למה שקיבל את השם - "תל אביב העליונה". לאחר שבוע נעשה ניסיון פירוק אלים של "המאחז הראשי" בכיכר רבין. זו הייתה טעות. מספר ידיים נשברו, רובן של שוטרים, ומספר שווה של אקדחים הוחרמו. כעת היה ההמון עצבני אף יותר, וחמוש. תוצאת הניסיון הכושל הזה הביאה את גורמי הממשלה המעורבים להבין שיש צורך בגישור מתון יותר. ואז צלצל הטלפון של קובי, כאמור - לצערו.

כך התחילו שבועות מייגיעים בהם הוא בילה ימים שלמים בתחנת כיכר רבין (שנהפכה למפקדה הרשמית של המורדים) (שקיבלו את התואר משר התחבורה) (שעדיין הסתגר בביתו ולמעט "מורדים" לא אמר דבר)). קובי ניסה לדבר עם אנשים ולהבין מה מבחינתם יהיה פתרון מניח את הדעת. המצב היה מסובך. הם רצו שהרכבת הקלה תעבוד ולא הסכימו לקבל את האמת הפשוטה שכל עוד הם שם, אי אפשר להמשיך את הבנייה. המורדים, לאבחנתו של קובי, התחפרו עמוק מדי בעמדתם ולא היו מוכנים לפנות את "תל אביב התחתונה" ללא תוצאות. מסתבר שגם על הציבור עצמו משפיע לחץ הציבור, ובשלב זה נאנח קובי את אנחתו הגדולה השנייה לאותו בוקר.

המונית חלפה את מגדל המאה. עוד שתי דקות הם מגיעים. בכל יום שעובר הדרך מתקצרת, הרגיש קובי, כבר אין מספיק זמן למחשבות. הוא סגר את המחברת ועצם את עיניו. ברגעיו האחרונים במונית הוא דמיין מכחול עדין מצייר עמק ירוק ושמש, בלי נפש חיה.

המונית נעצרה והוא יצא. מולו בלט השלט הרעוע "תל אביב התחתונה". התחנה נראתה אפלולית כרגיל. הוא נכנס. כמה חבורות אנשים היו שרועות בפינות אסטרטגיות באולם הכניסה. יום חול כהלכתו, ציין קובי. מבטים ספורים בלבד נזרקו אליו כשחצה את האולם לכיוון המדרגות. הוא היה רגיל בנוף, לא מזיק ולא מועיל. הוא ירד למטה אל הקרונות, שם המסות הגדולות של האנשים התבצרו. זה היה המקום בו הוא ניהל את רוב השיחות שלו. הוא פתח את הבוקר בכמה שיחות קצרות עם אנשים אקראיים ולהוטים שפגש במקרה.

אחד, אורן, התעקש שהם מתכוונים להישאר במנהרות עד שהכלכלה תקרוס לגמרי, ואז המונפולים יתפרקו והמחירים ירדו לשפל חסר תקדים. רק אז, הוא טען, הוא יסכים לחזור לעבוד. הוא עמד על כך שיש לבנות את המערכת מחדש וראה בעצמו חלוץ, כמקימי המדינה.

השנייה הייתה דינה והיא הייתה פגועה ונבוכה עד עמקי נשמתה. היא סיפרה שבמשך שנים היא חנתה במקומות מסומנים בעיר, לפי החוק, ובכל זאת קיבלה אינספור דוחות חנייה. לאחר כחמש שנים של שגרת דוחות זו, היא מספרת, היא נתקלה בוקר אחד ברחוב שלא הכירה. היה זה רחוב חדש שנבנה ממש ליד ביתה. בלבולה החרף כשגילתה שהרחוב קרוי

על שמה. היא ביררה את העניין בעירייה והבינה שהרחוב נבנה מכספי הדוחות שהיא שילמה לאורך השנים. פרט נוסף שהיא הצליחה לברר הוא שברחוב זה לא הייתה מותרת חנייה. היא לא ידעה נפשה מרוב זעם ובושה ומאז היא מסרבת לנסוע ברכב, דבר שלא ריגש אף אחד בעירייה אבל עזר לה להבהיר עד כמה הרכבת הקלה חשובה לה.

קובי המשיך לשוטט ולשמוע סיפורים. הוא הרגיש שכבר שמע את כל הסיפורים האפשריים, הם מעולם לא חידשו לו. בימים הראשונים הוא הזדהה עם רבים מהם אבל ככל שעבר הזמן הוא פיתח חוסר סבלנות לנימה הביקורתית והזועפת של כולם. מדי פעם הוא ניסה להציע פתרונות אבל רק נענה בעוד עשרות סיפורים ואנקדוטות המפריכים כל סיכוי להצלחה של רעיונותיו.

הלחץ, העייפות, הסיזיפיות, העבודה הזאת גמרה אותו. נמאס לו. הוא הרגיש שהוא כלוא בבעיה שאי אפשר לפתור. כל מה שהוא רצה היה לעוף משם. הוא הסתכל על הפרצופים הזועפים סביבו, הוא נזכר בפרצופים הזועפים המחכים לו במשרדי הממשלה, הוא דמיין את ארוחת הערב הדלה שמחכה לו בבית וכל מה שהוא רצה היה לעזוב הכול, לנטוש את המשימה, לברוח, לעוף משם. הוא הסתכל אל המשכה החשוך והריק של המנהרה, על המסילה שלא הייתה שם. החלק הזה של תל אביב התחתונה היה חשוך לגמרי ואנשים כבר לא הסתובבו בו. הוא בהה כמה רגעים בחושך המוחלט ומצא אותו מרגיע. מבטו נבלע בריק וכך גם מחשבותיו. במשך מספר דקות הוא עמד ובהה בעלטה ולפתע עלה במוחו רעיון. זה עשוי לפתור את הכל, הוא חשב. זה לא מוסרי, וזה בהחלט לא פותר את הבעיה על שלל רבדיה, אבל זה ישים קץ להתנחלות במנהרות, ויסיים את המעורבות הפרטית שלו בעניין. הוא הביט לעומק המנהרה, הפעם בעיניים חדות. זה כל כך קל. ניצוץ הופיע בעינו. הוא קיבל את ההחלטה. זהו, הספיק לו. הוא השמיע ציוץ התלהבות כלשהו, כנראה בלתי מודע, וסב על עקביו. הוא החל לעלות במדרגות חזרה לאולם הכניסה, מחוך ידיו זו בזו מבלי משים. התרגשות החלה לפעום בעורקיו. הוא יצא מהר מהאולם ורגע לפני שנכנס חזרה למונית שחיכתה לו, הוא צעק לאנשים הרובצים באולם: "מאנשים כמוכם נולדים בני אדם כמו שר התחבורה". הוא סגר את דלת המונית והיה מרוצה מעצמו. הוא חיך והתנשם וישב שם כמו דחליל מרוצה במשך כמה שניות עד שהמונית יצאה מהחנייה. רק כאשר השתלבו בכביש הוא שם לב שהטלפון שלו מצלצל, ככל הנראה כבר זמן מה. בקבינט רוצים דיווח, כרגיל. אף פעם לא היה לו מה לומר ותמיד השיחות האלה העיקו עליו. הוא ענה. הקול מהצד השני רצה לדעת איך מתקדם עניין הגישור. קובי סימן לנהג המונית להתחיל לנסוע ואמר לקול בטלפון שהוא הגיע לפתרון. הקול נשמע מופתע ושאל שאלה. קובי ענה "עכברים במנהרות". הקול צעק מילת שאלה בודדת. קובי צעק חזרה: "עכברים במנהרות!". הקול מלמל משהו מהצד השני. קובי הוסיף: "אני מתפטר", והשליך את הטלפון מהחלון כמו שהוא ראה שעושים בסרטים. הוא עדיין חיך, עדיין התנשף, והסתכל לכל הצדדים בהתרגשות כאילו כדי לחפש אישור למעשיו. הוא גילה שמלבד הנהג הוא לבדו שם, ואז הוא טפח בעדינות על כתפו של נהג המונית ואמר לו: "כשמגיעים אליי, חכה לי חצי שעה - אני משלם מן הסתם - ואז לנתב"ג בבקשה". הנהג הנהן ונסע משם. קובי עצם את עיניו ושקע בדמיונות על נופים אבסטרקטיים וחסרי שיוך, ונאנח את אנחתו הגדולה השלישית לאותו יום.